

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2006. gada 27. jūnijā *

Lieta C-540/03

par prasību atcelt tiesību aktu atbilstoši EKL 230. pantam, ko 2003. gada 22. decembrī cēla

Eiropas Parlaments, ko pārstāv H. Dauntjers Tebenss [*H. Duintjer Tebbens*] un A. Kajola [*A. Caiola*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītājs,

pret

Eiropas Savienības Padomi, ko pārstāv O. Petersens [*O. Petersen*] un M. Simma [*M. Simm*], pārstāvji,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda — franču.

ko atbalsta

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv K. O'Reilija [*C. O'Reilly*] un K. Lādenburgers [*C. Ladenburger*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

persona, kas iestājusies lietā,

un

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāv A. Tīmane [*A. Tiemann*], kā arī V. D. Plesings [*W.-D. Plessing*] un M. Lumma [*M. Lumma*], pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*M. V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*] (referents) un K. Šimans [*K. Schiemann*], tiesneši Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissechet*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*], E. Levits un A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretāre M. Fereira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 28. jūnijā,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 8. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Parlaments lūdz atcelt 4. panta 1. punkta pēdējo daļu, 6. pantu, kā arī 8. pantu Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīvā 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas (OV L 251, 12. lpp., turpmāk tekstā — “Direktīva”).

- 2 Ar 2004. gada 5. maija rīkojumu Tiesas priekšsēdētājs atļāva Eiropas Kopienu Komisijai un Vācijas Federatīvajai Republikai iestāties lietā Eiropas Savienības Padomes prasījumu atbalstam.

Direktīva

- 3 Direktīvā — kas ir pamatota ar EK līgumu un īpaši ar tā 63. panta 3. punkta a) apakšpunktu — ir noteikti apstākļi, kuros trešo valstu pilsoņi, kuri likumīgi dzīvo dalībvalstīs, var izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas.

4 Tās otrais apsvēruma ir izteikts šādi:

“Pasākumi attiecībā uz ģimeņu atkalapvienošanu jānosaka saskaņā ar pienākumu aizsargāt ģimeni un ievērot ģimenes dzīves tiesības, kas paustas daudzos starptautisko tiesību aktos. Šī Direktīva ievēro pamattiesības un ņem vērā principus, kuri it īpaši ir atzīti Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (OV 2000, C 364, 1. lpp., turpmāk tekstā — “Harta”).”

5 Direktīvas divpadsmitajā apsvērumā ir precizēts:

“Iespēja ierobežot ģimenes atkalapvienošanās tiesības attiecībā uz bērniem, kas vecāki par 12 gadiem, kuru galvenā dzīvesvieta nav pie aizbildņa, ir paredzēta, lai noteiktu bērna iespējas integrēties agrā vecumā, un nodrošina, ka tie apgūst nepieciešamo izglītību un valodas prasmes skolā.”

6 Atbilstoši Direktīvas 3. pantam to piemēro, ja aizbildnim ir dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja uz vienu gadu vai ilgāk, kā arī tam ir pamatotas cerības saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju un ja tā ģimenes locekļi ir trešo valstu pilsoņi neatkarīgi no to juridiskā statusa.

7 Minētās direktīvas 3. panta 4. punktā ir noteikts:

“Šī Direktīva neattiecas uz šādiem labvēlīgākiem noteikumiem:

- a) divpusējiem un daudzpusējiem nolīgumiem starp Kopienu vai Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un trešām valstīm, no otras puses;
- b) 1961. gada 18. oktobra Eiropas Sociālo hartu, 1987. gada 3. maijā grozīto Eiropas Sociālo hartu un 1977. gada 24. novembra Eiropas Konvenciju par viesstrādniekiem.”

8 Direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts, ka saskaņā ar Direktīvu dalībvalstis atļauj ieceļot un uzturēties aizbildņā un tā laulātā nepilngadīgajiem bērniem, ieskaitot adoptētos bērnus, kā arī tiem aizbildņā vai tā laulātā bērniem, kuriem konkrētais viens no vecākiem ir aizbildnis un tie no viņa ir atkarīgi. Atbilstoši 4. panta 1. punkta pirmspēdējai daļai šajā pantā minētie nepilngadīgie bērni nedrīkst būt sasnieguši attiecīgās dalībvalsts likumā noteikto pilngadības vecumu un nedrīkst būt precējušies. 4. panta 1. punkta pēdējā daļā ir paredzēts:

“Ja bērns ir vecāks par 12 gadiem un ierodas atsevišķi no pārējās viņa/viņas ģimenes, dalībvalsts pirms ieceļošanas un uzturēšanās atļaujas piešķiršanas saskaņā ar šo Direktīvu izņēmuma kārtā var pārbaudīt, vai viņš vai viņa izpilda nosacījumus par integrāciju, ko paredz spēkā esošie tiesību akti šīs Direktīvas īstenošanas brīdī.”

9 Direktīvas 4. panta 6. punkts ir izteikts šādi:

“Izņēmuma kārtā dalībvalstis var pieprasīt, ka pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanu ar nepilngadīgiem bērniem iesniedzami pirms 15 gadu vecuma, kā paredzēts spēkā esošajos tiesību aktos šīs Direktīvas īstenošanas brīdī. Ja pieteikumu iesniedz pēc 15 gadu vecuma sasniegšanas, dalībvalstis, kuras nolēma piemērot šādu atkāpi, atļauj minēto bērnu iecelšanu un uzturēšanos, pamatojoties uz citiem iemesliem, nevis ģimenes atkalapvienošanu.”

10 Direktīvas 5. panta 5. punkts nosaka, ka, izskatot pieteikumu, dalībvalstīm pienācīgi ir jāizvērtē nepilngadīgo bērnu intereses.

11 Direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis var pieprasīt, lai aizbildnis ir likumīgi uzturējies šīs valsts teritorijā ne ilgāk kā divus gadus, pirms viņa/viņas ģimenes locekļi viņam/viņai pievienojas.

Izņēmuma kārtā, ja dalībvalsts tiesību akti attiecas uz ģimenes atkalapvienošanu, kas ir spēkā šīs Direktīvas pieņemšanas datumā, ņem vērā tās uzņemšanas iespējas, dalībvalsts var paredzēt nogaidīšanas laiku, kas nav ilgāks kā trīs gadi no pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanu iesniegšanas datuma līdz uzturēšanās atļaujas izsniegšanai ģimenes locekļiem.”

12 Direktīvas 16. pantā ir uzskaitīti noteikti apstākļi, kādos dalībvalstis var noraidīt pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā vai, vajadzības gadījumā, atsaukt vai atteikties atjaunot ģimenes locekļu uzturēšanās atļauju.

13 Direktīvas 17. pants ir izteikts šādi:

“Dalībvalstis pienācīgi ņem vērā personas ģimenes attiecību veidu un pastāvību, viņa uzturēšanās laiku dalībvalstī un ģimenes, kultūras vai sociālo saišu esamību ar savu izcelsmes valsti, ja pieteikumu noraida, atsauc vai atsaka pagarināt uzturēšanās atļauju, vai lemj par aizbildņa un viņa ģimenes locekļu izraidīšanu no valsts.”

14 Atbilstoši Direktīvas 18. pantam lēmumus par ģimenes atkalapvienošanās pieteikuma noraidīšanu, uzturēšanās atļaujas atsaukšanu vai neatjaunošanu var apstrīdēt saskaņā ar atbilstošo dalībvalstu paredzēto procedūru un kompetenci.

Par prasības pieņemamību

Par iebildi, kas balstīta uz to, ka prasība faktiski nav vērstā pret iestāžu aktu

15 Noteikumi, kurus tiek lūgts atcelt, paredz atkāpes no Direktīvas uzliktajiem pienākumiem dalībvalstīm, jo ar tiem tiek atļauts piemērot tādus valsts tiesību

aktus, kas, pēc Parlamenta domām, neievēro pamattiesības. Tomēr šī iestāde uzskata, ka, ciktāl tā atļauj šādus valsts tiesību aktus, pati Direktīva pārkāpj pamattiesības. Šajā sakarā tā atsaucas uz 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā C-101/01 *Lindqvist, Recueil* (I-12971. lpp., 84. punkts).

- 16 Savukārt Padome uzsver, ka Direktīva dod dalībvalstīm rīcības brīvību, tām atļaujot saglabāt vai pieņemt valsts noteikumus, kuros tiek ievērotas pamattiesības. Pēc tās domām, Parlaments nepierādīja, kādā veidā dalībvalstu pieņemtie un piemērotie noteikumi, kas, iespējams, ir pretrunā pamattiesībām, rada iestāžu rīcību LES 46. panta d) punkta nozīmē, ko Tiesa pārbauda saistībā ar pamattiesību ievērošanu.
- 17 Jebkurā gadījumā Padome jautā, kā Tiesa var veikt Kopienų tiesību normu pilnīgi abstraktas likumības pārbaudi, atsaucoties tikai uz tādām valsts tiesībām, kuru saturs un piemērošanas veids nav zināms. Tas, ka ir jāņem vērā konkrēti apstākļi, izriet no 2002. gada 11. jūlija sprieduma lietā C-60/00 *Carpenter (Recueil, I-6279. lpp.)* un iepriekš minētā sprieduma lietā *Lindqvist*.
- 18 Komisija uzskata, ka Tiesas veiktā pamattiesību ievērošanas pārbaude ir daļa no vispārējiem Kopienų tiesību principiem, ko īsteno ne tikai tad, ja kādā no Direktīvas noteikumiem ir noteikts dalībvalstu pienākums veikt konkrētus pasākumus, ar kuriem tiek pārkāptas pamattiesības, bet arī tajā gadījumā, kad Direktīva tieši atļauj šādu pasākumu veikšanu. Faktiski nav jācer, ka dalībvalstis pašas sapratīs, ka konkrēts Kopienų Direktīvā atļauts pasākums ir pretrunā pamattiesībām. Tā secina,

ka Tiesas kontroli nevar izslēgt tādēļ, ka apstrīdētie Direktīvas noteikumi atsaucas tikai uz valsts tiesībām.

- 19 Tomēr tā uzsver, ka Tiesai vajadzētu atcelt noteikumus, kas veido prasības priekšmetu, tikai tad, ja tā tos nevar interpretēt ar pamattiesībām saderīgā veidā. Ja apstrīdētajā noteikumā, ievērojot parastās interpretēšanas normas, ir paredzēta zināma rīcības brīvība, tad Tiesai drīzāk būtu jāprecizē interpretācija, kurā ievērotas pamattiesības.
- 20 Parlaments atbild, ka tas, ja Tiesa sniedz Direktīvas interpretāciju *a priori* — ko iesaka Komisija —, var izraisīt preventīva līdzekļa ieviešanu, tādējādi iejaucoties Kopienų likumdevēja kompetencē.

Tiesas vērtējums

- 21 Kā to dara ģenerālvokāte secinājumu 43.–45. punktā, šis jautājums vispirms ir jāaplūko no prasības pieņemamības viedokļa. Būtībā Padome apstrīd to, ka prasība ir vērsta pret iestāžu aktu, uzskatot, ka pamattiesības atkarībā no konkrētā gadījuma var pārkāpt, tikai atbilstoši Direktīvai piemērojot valsts tiesību normas.
- 22 Šajā sakarā tas, ka apstrīdētajos Direktīvas noteikumos ir atzīta noteikta dalībvalstu rīcības brīvība un konkrētos apstākļos tām ir ļauts piemērot valsts tiesisko regulējumu, kuros ir atkāpes no šajā Direktīvā noteiktām principa normām, nevar būt par iemeslu atbrīvošanai no Tiesas veiktās un EKL 230. pantā paredzētās šo noteikumu likumības pārbaudes.

- 23 Turklāt Kopienų tiesību akta noteikums kā tāds varētu būt pretrunā pamattiesībām, ja ar to dalībvalstīm uzliek pienākumu vai arī tieši vai netieši ļauj pieņemt vai saglabāt valsts likumus, kuros minētās tiesības netiek ievērotas.
- 24 No šiem elementiem izriet, ka iebilde par nepieņemamību, kas balstīta uz to, ka prasība faktiski nav vērsta pret iestāžu aktu, ir jānoraida.

Par noteikumu, kurus lūdz atcelt, nenodalāmo raksturu

- 25 Vispirms Vācijas Federatīvā Republika uzsver nozīmīgumu, ko tā piešķir Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējai daļai, kas ietver vienu no galvenajiem kompromisa punktiem, pateicoties kuram bija iespējams pieņemt Direktīvu ar nepieciešamo vienbalsīgo balsojumu. Tā atgādina, ka aktu var daļēji atcelt tikai tad, ja to veido vairāki komponenti, ko ir iespējams nodalīt vienu no otra, un ja tikai viens no šiem komponentiem nav spēkā Kopienų tiesību pārkāpuma dēļ. Šajā lietā normu par ģimenes atkalapvienošanos, kas minēta Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējā daļā, nav iespējams nodalīt no pārējās Direktīvas. Ar varbūtējo spriedumu daļēji atcelt tiesību aktu tiktu veikta iejaukšanās Kopienų likumdevēja kompetencē, jo atcelt var tikai visu Direktīvu kopumā.
- 26 Parlaments apstrīd apgalvojumu, ka Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējā daļa nav no Direktīvas nodalāms komponents, pamatojot tikai ar to, ka tās teksts ir politiska kompromisa rezultāts, kas ļāva pieņemt Direktīvu. Pēc šīs iestādes domām, ir svarīgi zināt tikai to, vai viena Direktīvas komponenta nodalāmība ir juridiski iespējama. Tiktāl, ciktāl šie komponenti ietver atkāpes no vispārējām Direktīvā noteiktajām

normām, prasības pieteikumā norādīto noteikumu atcelšana neapdraud ne visas Direktīvas sistēmu, ne tās efektivitāti, kuras nozīmi Parlaments atzīst ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanas jomā.

Tiesas vērtējums

- 27 Kā tas izriet no pastāvīgās judikatūras, Kopienų tiesību aktu var daļēji atcelt tikai tad, ja no pārējās akta daļas ir iespējams nodalīt noteikumus, kurus prasa atcelt (skat. it īpaši 2002. gada 10. decembra spriedumu lietā C-29/99 Komisija/Padome, *Recueil*, I-11221. lpp., 45. un 46. punkts; 2003. gada 21. janvāra spriedumu lietā C-378/00 Komisija/Parlaments un Padome, *Recueil*, I-937. lpp., 29. punkts; 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā C-239/01 Vācija/Komisija, *Recueil*, I-10333. lpp., 33. punkts, 2005. gada 24. maija spriedumu lietā C-244/03 Francija/Parlaments un Padome, Krājums, I-4021. lpp., 12. punkts, un 2006. gada 30. marta spriedumu lietā C-36/04 Spānija/Padome, Krājums, I-2981. lpp., 9. punkts).
- 28 Tāpat Tiesa atkārtoti ir nospriedusi, ka nodalīšanas prasība nav izpildīta, ja tiesību akta daļēja atcelšana groza šī akta būtību (1998. gada 31. marta spriedums apvienotajās lietās C-68/94 un C-30/95 Francija u.c./Komisija, *Recueil*, I-1375. lpp., 257. punkts; un iepriekš minētie spriedumi lietās Komisija/Padome, 46. punkts, Vācija/Komisija, 34. punkts; Francija/Parlaments un Padome, 13. punkts, un Spānija/Padome 13. punkts).
- 29 Šajā lietā, lai pārliecinātos par iespēju nodalīt noteikumus, kurus prasa atcelt, ir nepieciešams aplūkot lietu pēc būtības, proti, minēto noteikumu piemērojamību, lai varētu izvērtēt, vai to atcelšana grozītu Direktīvas jēgu un būtību.

Par prasību

Par tiesību normām, kuras ievērojot, var pārbaudīt Direktīvas likumību

- 30 Parlaments apgalvo, ka apstrīdētie noteikumi ir pretrunā pamattiesībām un it īpaši tiesībām uz ģimenes dzīvi un tiesībām uz nediskrimināciju, ko garantē 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija (turpmāk tekstā — “ECTK”) un kas izriet no kopējām Eiropas Savienības dalībvalstu konsitucionālajām tradīcijām kā vispārējie Kopieniu tiesību principi, kas Savienībai ir jāievēro, piemērojot LES 6. panta 2. punktu, uz kuru atsaucas LES 46. panta d) punkts saistībā ar iestāžu rīcību.
- 31 Pirmkārt, Parlaments atsaucas uz ECTK 8. pantā minētajām tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, ko Tiesa interpretē kā tādas, kas attiecas arī uz tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (iepriekš minētais spriedums lietā *Carpenter*, 42. punkts, un 2003. gada 23. septembra spriedums lietā *C-109/01 Akrich, Recueil*, I-9607. lpp., 59. punkts). Šis pats princips tika pārņemts Hartas 7. pantā, kurā Parlaments uzsver, ka, tā kā Hartā ir sniegts pastāvošo pamattiesību saraksts un pat ja tā nav juridiski saistoša, ECTK noteikumu interpretācijā Harta tomēr ir lietderīga. Turklāt tas atsaucas uz Hartas 24. pantu, kas ir veltīts bērna tiesībām, kura 2. punktā ir paredzēts, ka “visos pasākumos attiecībā uz bērniem, ko veic valsts iestādes vai privātas organizācijas, vispirms ir jāņem vērā bērna intereses”, un 3. punktā ir paredzēts, ka “jebkurai bērnam ir tiesības regulāri uzturēt personīgas attiecības un tiešu sakaru ar abiem saviem vecākiem, izņemot, ja tas ir pretēji bērna interesēm”.
- 32 Otrkārt, Parlaments atsaucas uz nediskriminācijas principu attiecīgās personas vecuma dēļ, kas ir ņemts vērā ECTK 14. pantā un skaidri minēts Hartas 21. panta 1. punktā.

33 Parlaments atsauca arī uz vairākiem starptautisko konvenciju, kas ir parakstītas Apvienoto Nāciju vadībā, noteikumiem: 24. pantu 1966. gada 19. decembra Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, kas stājās spēkā 1976. gada 23. martā, 1989. gada 20. novembrī pieņemto Konvenciju par bērna tiesībām, kas stājās spēkā 1990. gada 2. septembrī, 1990. gada 18. decembrī pieņemto Starptautisko konvenciju par migrējošo darba ņēmēju [un to ģimenes locekļu] tiesību aizsardzību, kas stājās spēkā 2003. gada 1. jūlijā, kā arī uz Bērna tiesību deklarāciju, ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja pasludināja 1959. gada 20. novembrī [rezolūcija 1386(XIV)]. Turklāt Parlaments atgādina par 1994. gada 22. novembra Eiropas Padomes ministru komitejas ieteikumu dalībvalstīm Nr. R (94) 14 par saskaņotu un integrētu ģimenes politiku, kā arī šīs pašas komitejas 1999. gada 15. decembra ieteikumu dalībvalstīm Nr. R (99) 23 par bēgļu un citu personu, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, ģimenes atkalapvienošanās. Visbeidzot, Parlaments norāda uz vairākām Eiropas Savienības dalībvalstu konstitūcijām.

34 Padome norāda, ka Kopiena nav līgumslēdzēja puse vairākiem Parlamenta norādītajiem starptautisko publisko tiesību instrumentiem. Jebkurā gadījumā, šīs normas nozīmē tikai to, ka bērnu intereses ir jāievēro un jāņem vērā, bet tās nenodibina absolūtas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanās. Turklāt Padome atzīmē, ka, pēc tās domām, prasības pieteikums saskaņā ar Hartu nav jāizskata, jo tā nav Kopienas tiesību avots.

Tiesas vērtējums

35 Pamattiesības ir vispārējo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa. Šai nolūkā Tiesa smeļas iedvesmu no dalībvalstīm kopīgām konstitucionālām tradīcijām, kā arī no norādēm, ko sniedz starptautiskie tiesību instrumenti cilvēktiesību aizsardzības jomā, kuru izstrādē dalībvalstis ir sadarbojušās vai kuriem dalībvalstis ir pievienojušās. Šajā sakarā ECTK ir īpaša nozīme (skat. it

īpaši 1991. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-260/89 *ERT*, *Recueil*, I-2925. lpp., 41. punkts; 1996. gada 28. marta atzinumu lietā 2/94, *Recueil*, I-1759. lpp., 33. punkts, 2001. gada 6. marta spriedumu lietā C-274/99 P, *Connolly*/Komisija, *Recueil*, I-1611. lpp., 37. punkts; 2002. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-94/00 *Roquette Frères*, *Recueil*, I-9011. lpp., 25. punkts; 2003. gada 12. jūnija spriedumu lietā C-112/00 *Schmidberger*, *Recueil*, I-5659. lpp., 71. punkts, un 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-36/02 *Omega*, Krājums, I-9609. lpp., 33. punkts).

36 Turklāt atbilstoši LES 6. panta 2. punktam “Savienība kā Kopienu tiesību vispārējo principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina [ECTK] un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām”.

37 Tiesai jau ir bijusi iespēja atgādināt, ka Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām ir ietverts to starptautisko instrumentu skaitā cilvēktiesību aizsardzības jomā, ko tā ņem vērā, piemērojot vispārējos Kopienu tiesību principus (skat. it īpaši 1989. gada 18. oktobra spriedumu lietā 374/87 *Orkem*/Komisija, *Recueil*, 3283. lpp., 31. punkts; 1990. gada 18. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-297/88 un C-197/89 *Dzodzi*, *Recueil*, I-3763. lpp., 68. punkts, un 1998. gada 17. februāra spriedumu lietā C-249/96 *Grant*, *Recueil*, I-621. lpp., 44. punkts). Tas attiecas arī uz iepriekš minēto Konvenciju par bērna tiesībām, kura, tāpat kā iepriekš minētais pakts, ir saistoša katrai dalībvalstij.

38 Attiecībā uz Hartu, to svinīgi pasludināja Parlaments, Padome un Komisija Nicā 2000. gada 7. decembrī. Lai gan šī Harta nav juridiski saistošs instruments, tomēr Kopienas likumdevējs ir atzinis tās nozīmi, Direktīvas divpadsmitajā apsvērumā apstiprinot, ka Direktīvā tiek ievēroti principi, kas atzīti ne tikai ECTK 8. pantā, bet arī Hartā. Turklāt Hartas galvenais mērķis, kā izriet arī no tās preambulas, ir vēlreiz apstiprināt “tiesības, kas it īpaši izriet no dalībvalstu konstitucionālajām tradīcijām un kopējām starptautiskajām saistībām, no Līguma par Eiropas Savienību un

Kopienų ligumiem, no [...] [ECTK], Sociālajām hartām, ko ir pieņēmusi Kopiena un Eiropas Padome, kā arī no [...] Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras”.

- 39 Attiecībā uz citiem Parlamenta norādītajiem starptautiskajiem instrumentiem, izņemot Eiropas Sociālo hartu, par kuru runa būs šī sprieduma 107. punktā, katrā ziņā nešķiet, ka tie ietvertu tādas noteikumus, ar ko bērnu tiesības tiktu aizsargātas labāk nekā to dara tie noteikumi, kurus ietver iepriekš norādītie instrumenti.

Par Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējo daļu

- 40 Parlaments apgalvo, ka Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējās daļas pamatojums, kas parādīts tās divpadsmitajā apsvērumā, nav pārliecinošs un ka Kopienų likumdevējs ir sajaucis jēdzienus “nosacījums par integrāciju” un “integrācijas mērķis”. Tā kā viens no svarīgākajiem integrācijas pamatiem nepilngadīga bērna integrācijai ir atkalapvienošanās ar savu ģimeni, būtu neatbilstoši pieprasīt veikt integrācijas pārbaudi pirms bērna — aizbildņa ģimenes locekļa — pievienošanās. Tas ģimenes atkalapvienošanos padarītu par nerealizējamu un liegtu tādas tiesības.
- 41 Šī iestāde norāda arī, ka, tā kā integrācijas jēdziens nav definēts Direktīvā, dalībvalstis drīkst būtiski ierobežot ģimenes atkalapvienošanās tiesības.
- 42 Šīs tiesības aizsargā ECTK 8. pants, ko ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa; valsts tiesību aktos paredzētais nosacījums par integrāciju nav viens no likumīgiem mērķiem, ar ko var pamatot tādu traucējumu, kas ir minēts ECTK 8. panta

2. punktā, proti, lai aizstāvētu valsts un sabiedrisko drošību, valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības. Jebkurā gadījumā jebkāda veida traucējumam ir jābūt pamatotam un samērīgam. Tomēr Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējā daļā netiek prasīta attiecīgo interešu līdzsvarošana konkrētā lietā.

43 Tādēļ Direktīva ir pretrunīga, jo tajā nav paredzēti ierobežojumi, kas būtu pamatoti ar nosacījumu par aizbildņa laulātā integrāciju.

44 Turklāt Direktīva ievieš diskrimināciju tikai bērna vecuma dēļ, kas nav objektīvi nepamatota un ir pretrunā ECTK 14. pantam. Tādēļ, izvirzot mērķi mudināt vecākus nodrošināt savu bērnu ierašanos līdz 12 gadu vecuma sasniegšanai, nav ņemti vērā ģimenes ekonomiskie un sociālie apsvērumi, kas traucē uzņemt bērnu īsākā vai ilgākā laikposmā. Turklāt integrācijas mērķi varētu īstenot ar mazāk radikāliem līdzekļiem, kā, piemēram, paredzot nepilngadīga bērna integrēšanas pasākumus pēc tā ieceļošanas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā.

45 Visbeidzot, Parlaments uzsver, ka šī *standstill* atruna nav tik stingra kā ierastās *standstill* atrunas, jo valsts tiesību aktiem ir jāstājas spēkā tikai Direktīvas īstenošanas dienā. Saglabātā dalībvalstu rīcības brīvība ir pretrunā Direktīvas mērķim paredzēt kopējus nosacījumus ģimenes atkalapvienošanās tiesību izmantošanai.

46 Padome, Vācijas valdības un Komisijas atbalstīta, norāda, ka tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību pašas par sevi nav līdzvērtīgas ģimenes atkalapvienošanās

tiesībām. Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai pietiek, ka ģimenes dzīve ir iespējama, piemēram, izcelsmes dalībvalstī.

- 47 Tā uzsver arī to, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa savā judikatūrā ir atzinusi — ģimenes atkalapvienošanas atteikums, īstenojot imigrācijas politiku, ir pamatots vismaz ar vienu no ECTK 8. panta 2. punktā uzskaitītajiem mērķiem. Pēc Padomes domām, šādu atteikumu varētu pamatot ar Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējās daļas mērķi, proti, efektīvu nepilngadīgo migrantu integrāciju, mudinot sadalīto migrantu ģimenes nodrošināt nepilngadīgo bērnu ierašanos uzņemošajā dalībvalstī līdz 12 gadu vecumam.
- 48 12 gadu vecuma izvēle nav patvaļīga, bet ir pamatota ar to, ka pirms šī vecuma iestāšanās bērni ir tādā savas attīstības posmā, kas ir būtisks viņu iespējai integrēties sabiedrībā. Tieši to izsaka Direktīvas divpadsmitais apsvērums. Padome šajā sakarā norāda, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa noliedza ECTK 8. panta pārkāpuma esamību lietās par nepilngadīgu bērnu līdz 12 gadu vecumam atkalapvienošanos ar ģimeni.
- 49 Nosacījuma par integrāciju piemērošana ir pamatota bērniem, kas ir vecāki par 12 gadiem, un nevis aizbildņa laulātajam, jo bērni, atšķirībā no to vecākiem, savu lielāko dzīves daļu parasti pavada uzņēmējā dalībvalstī.
- 50 Padome uzsver, ka Direktīvā netiek iepriekš paredzēts individuālo un kolektīvo interešu izsvēršanas iznākums, kas parādās šajā lietā, un atgādina, ka Direktīvas 17. pantā un 5. panta 5. punktā ir noteikts dalībvalstu pienākums ņemt vērā ECTK un Konvencijas par bērna tiesībām aizsargātās intereses.

- 51 Ir jānorāda arī tas, ka Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējā daļā norādītā *standstill* atruna nerada šaubas par šī noteikuma likumību. Atsauce uz Direktīvas “īstenošanas brīdi” ir Kopienų likumdevēja likumīga politiska izvēle, ko pamato tas, ka dalībvalstī, kas vēlas izmantot šo atkāpi, vēl nav beidzies likumdošanas process minētās valsts tiesību normas pieņemšanai. Pirms Direktīvas pieņemšanas labāk būtu vēlams izvēlēties nosacījumu, kurš nobeigumā arī tiek paturēts, nekā gaidīt minētā procesa beigas.

Tiesas vērtējums

- 52 Vispirms ir jāatgādina, ka tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību ECTK 8. panta nozīmē ir vienas no pamattiesībām, ko saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru aizsargā Kopienų tiesību sistēma (iepriekš minētie spriedumi lietās *Carpenter*, 41. punkts, un *Akrich*, 58. un 59. punkts). Šīs tiesības dzīvojot kopā ar saviem vecākiem uzliek dalībvalstīm pienākumus, kas var būt negatīvi, ja kādai no tām ir jāatturas no personas izraidīšanas, vai pozitīvi, ja valstij ir jāļauj personai ieceļot un dzīvojot tās teritorijā.
- 53 Tādējādi Tiesa nosprieda, ka, pat ja ECTK nenodrošina ārvalstnieka tiesības ieceļot vai dzīvojot konkrētas valsts teritorijā kā tā pamattiesības, personas izraidīšana no valsts, kurā dzīvo tās vecāki, varētu iejaukties tiesībās uz ģimenes dzīves neaizskaramību, ko aizsargā šīs konvencijas 8. panta 1. punkts (iepriekš minētie spriedumi lietās *Carpenter*, 42. punkts, un *Akrich*, 59. punkts).
- 54 Turklāt — kā Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda 2001. gada 21. decembra spriedumā lietā *Sen/Niederlande*, 31. punkts, — “[ECTK] 8. pants var radīt pozitīvus pienākumus, lai faktiski “ievērotu” ģimenes dzīvi. Šādiem pienākumiem piemēro-

jamie principi ir salīdzināmi ar tiem principiem, kas reglamentē negatīvos pienākumus. Abos gadījumos ir jāņem vērā taisnīgs līdzsvars, kas jāpanāk starp indivīda un visas sabiedrības konkurējošām interesēm; un abos gadījumos valstij ir konkrēta rīcības brīvība (1996. gada 19. februāra spriedums lietā *Gül/Šveice*, *Recueil des arrêts et décisions*, 1996-I, 174. lpp., 38. punkts, un 1996. gada 28. novembra spriedums lietā *Ahmut/Nīderlande*, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-VI, 2030. lpp., 63. punkts)”.

- 55 Iepriekš minētā sprieduma lietā *Sen/Nīderlande* 36. punktā Eiropas Cilvēktiesību tiesa atgādināja piemērojamos principus ģimenes atkalapvienošanās jomā — tie, kas ir noteikti iepriekš minētajos spriedumos lietās *Gül/Šveice*, 38. punkts, un *Ahmut/Nīderlande*, 67. punkts, un tie ir šādi:

“a) Valsts pienākuma apjoms uzņemt savā teritorijā imigrantu vecākus ir atkarīgs no ieinteresēto personu situācijas un vispārīgām interesēm.

b) Atbilstoši noteiktajam starptautisko tiesību principam valstīm ir tiesības kontrolēt nepilsoņu ieceļošanu to teritorijā, ievērojot tām ar līgumiem noteiktos pienākumus.

c) Imigrācijas nozarē 8. pantu nevar interpretēt kā tādu, kas ietver valsts vispārēju pienākumu ievērot precētu pāru izvēlēto kopīgo dzīvesvietu un atļaut ģimenes atkalapvienošanos tās teritorijā.”

- 56 Eiropas Cilvēktiesību tiesa precizē, ka savā analizē tā ņem vērā attiecīgo bērnu vecumu, to situāciju viņu izcelsmes valstī un to atkarības pakāpi no vecākiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Sen/Nīderlande*, 37. punkts; skat. arī 2006. gada 31. janvāra spriedumu lietā *Rodrigues da Silva/Nīderlande*, 39. punkts).
- 57 Konvencija par bērna tiesībām atzīst arī ģimenes dzīves neaizskaramības principu. Tā ir pamatota ar sestajā apsvērumā tieši izteiktu atzinumu, ka bērnam, lai viņš varētu pilnīgi un harmoniski attīstīties kā personība, jāaug ģimenes vidē. Tādējādi šīs konvencijas 9. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis gādā par to, lai bērns netiktu šķirts no saviem vecākiem pretēji viņu gribai, un atbilstoši 10. panta 1. punktam no šī pienākuma izriet, ka bērna vai viņa vecāku pieteikumi iecelšanai dalībvalstī vai izbraukšanai no tās ģimenes atkalapvienošanās nolūkā dalībvalstīm jāizskata pozitīvi, humāni un operatīvi.
- 58 Hartas 7. pantā ir atzītas šīs pašas tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Šis noteikums ir jāskata kopā ar pienākumu ņemt vērā bērna intereses, kas atzīts minētās Hartas 24. panta 2. punktā, un ievērojot bērna vajadzību regulāri uzturēt personīgas attiecības ar abiem vecākiem, kas ir izteikta minētā 24. panta 3. punktā.
- 59 Šajos atšķirīgajos noteikumos ir uzsvērts, ka bērnam ģimenes dzīve ir nozīmīga, un valstīm ir ieteikts ņemt vērā bērna intereses, tomēr tie nerada ģimenes locekļu subjektīvas tiesības tikt uzņemtiem valsts teritorijā un tos nevar interpretēt tādējādi, ka ar tiem valstīm tiek liegta konkrēta rīcības brīvība, izskatot ģimenes atkalapvienošanās pieteikumus.

- 60 Papildinot šos noteikumus, Direktīvas 4. panta 1. punktā dalībvalstīm ir noteikti precīzi pozitīvi pienākumi, kuriem atbilst skaidri definētas subjektīvas tiesības, jo šajā punktā Direktīvā paredzētajos gadījumos ir noteikts pienākums atļaut aizbildņa konkrētu ģimenes locekļu atkalapvienošanu, neparedzot iespēju izmantot tās rīcības brīvību.
- 61 Attiecībā uz Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējo daļu skaidri definētos apstākļos, proti, ja bērns, kas ir vecāks par 12 gadiem, ierodas atsevišķi no pārējās savas ģimenes, šī norma dalībvalstu diskrecionāro varu daļēji saglabā, tām atļaujot pirms bērna ieceļošanas un uzturēšanās atļaujas piešķiršanas saskaņā ar Direktīvu pārbaudīt, vai bērns atbilst nosacījumam par integrāciju, ko paredz spēkā esošās valsts tiesības Direktīvas īstenošanas brīdī.
- 62 Tādējādi Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējo daļu nevar uzskatīt par tādu, kas ir pretrunā tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Tādas Direktīvas kontekstā, ar ko dalībvalstīm nosaka precīzus pozitīvus pienākumus, ar šo normu dalībvalstīm tiek saglabāta tāda pati ierobežota rīcības brīvība konkrētajos faktiskajos apstākļos izvērtēt konkrētās intereses, kādu tām atzīst Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra šo tiesību jomā.
- 63 Turklāt, kā nosaka Direktīvas 5. panta 5. punkts, dalībvalstīm, izvērtējot intereses, pienācīgi jāņem vērā nepilngadīgo bērnu intereses.
- 64 Turklāt ir jāņem vērā Direktīvas 17. pants, ar ko dalībvalstīm liek pienācīgi ņemt vērā personas ģimenes attiecību veidu un pastāvību, tās uzturēšanās laiku dalībvalstī un ģimenes, kultūras vai sociālo saišu esamību ar savu izcelsmes valsti. Kā izriet arī

no šī sprieduma 56. punkta, šādi nosacījumi atbilst tiem nosacījumiem, ko ņem vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesa, kad tā pārbauda, vai valsts, kas ir noraidījusi pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos, ir pareizi izvērtējusi konkrētās intereses.

65 Visbeidzot, bērna vecums un tas, ka viņš ierodas atsevišķi no savas ģimenes, arī ir elementi, ko Eiropas Cilvēktiesību tiesa ņem vērā, ievērojot ne tikai bērna saites ar ģimenes locekļiem izcelsmes dalībvalstī, bet arī viņa saikni ar šīs valsts kultūras un valodas vidi (skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietās *Ahmut/Nīderlande*, 69. punkts, un *Gül/Šveice*, 42. punkts).

66 Attiecībā uz nosacījumu par integrāciju nešķiet, ka tas pats par sevi būtu pretrunā ECTK 8. pantā noteiktajām tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Kā jau tika atgādināts, šīs tiesības nav jāinterpretē kā tādas, kas noteikti ietver dalībvalsts pienākumu atļaut ģimenes atkalapvienošanos tās teritorijā, un Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējā daļa tikai saglabā ierobežotu dalībvalsts rīcības brīvību, ko dalībvalsts izmanto, ievērojot Direktīvas 5. panta 5. punktā un 17. pantā noteiktos principus, attiecinot to tikai uz valsts tiesību aktos definētā nosacījuma pārbaudi. Jebkurā gadījumā integrācijas nepieciešamība var izrietēt no likumīgiem mērķiem, kas minēti ECTK 8. panta 2. punktā.

67 Pretēji Parlamenta apgalvotajam, Kopienu likumdevējs nav sajaucis nosacījumu par integrāciju, kas minēts Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējā daļā, ar nepilngadīgo personu integrācijas mērķi, kuru, pēc Parlamenta domām, varētu sasniegt ar tādiem līdzekļiem kā pasākumi, kas atvieglo bērnu integrāciju pēc ieceļošanas valstī. Faktiski runa ir par diviem atšķirīgiem elementiem. Tādējādi, kā izriet no Direktīvas divpadsmitā apsvēruma, iespēja ierobežot ģimenes atkalapvienošanās tiesības attiecībā uz bērniem, kas vecāki par 12 gadiem, kuru sākotnējā dzīvesvieta nav pie

aizbildņa, ir paredzēta, lai noteiktu bērnu iespējas integrēties agrā vecumā un nodrošina, ka tie apgūst nepieciešamo izglītību un valodas prasmes skolā.

- 68 Tādējādi Kopienas likumdevējs uzskatīja, ka par 12 gadiem vecāki bērni nevar tik viegli sasniegt integrācijas mērķi, un līdz ar to paredzēja, ka dalībvalsts, pieņemot lēmumu par ieceļošanas un uzturēšanās atļauju piešķiršanu saskaņā ar Direktīvu, var ņemt vērā integrēšanās spējas minimālo līmeni.
- 69 Tātad nosacījumu par integrāciju Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējās daļas nozīmē var ņemt vērā, izskatot pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanu, un Kopienas likumdevējs nav nonācis sev pretrunā, kad tas konkrētos apstākļos, kas paredzēti šajā noteikumā, atļauj dalībvalstīm izskatīt pieteikumus saskaņā ar šādu nosacījumu Direktīvas kontekstā, kura — kā izriet no Direktīvas ceturrtā apsvēruma — galvenais mērķis ir atvieglot trešo valstu pilsoņu integrāciju dalībvalstīs, atļaujot tiem dzīvot ģimenē, ģimenei atkalapvienojoties.
- 70 Integrācijas jēdziena definīcijas trūkumu nevar interpretēt tādējādi, ka dalībvalstīm tas dod tiesības izmantot šo jēdzienu veidā, kas ir pretrunā Kopienas tiesību vispārējiem principiem un it īpaši pamattiesībām. Faktiski dalībvalstis, kas vēlas izmantot atkāpi, nevar piemērot nenoteiktu integrācijas jēdzienu, tām ir jāpiemēro nosacījums par integrāciju, ko paredz spēkā esošie valsts tiesību akti Direktīvas īstenošanas brīdī, lai izskatītu konkrēta tāda bērna situāciju, kas vecāks par 12 gadiem un kurš ieceļo atsevišķi no pārējiem ģimenes locekļiem.
- 71 Līdz ar to Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējo daļu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to tieši vai netieši atļauj dalībvalstīm pieņemt tādus īstenošanas noteikumus, kas būtu pretrunā tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību.

- 72 Parlaments nav pierādījis, kādā veidā *standstill* atruna, kas ir ietverta Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējā daļā, ir pretrunā augstākai tiesību normai. Ja Kopienu likumdevējs neapdraud tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību, atļaujot dalībvalstīm konkrētos apstākļos ņemt vērā nosacījumu par integrāciju, tas var likumīgi noteikt arī šādas atļaujas ierobežojumus. Līdz ar to nav nozīmes tam, ka valsts tiesību aktiem, kuros nosacījums par integrāciju tiek precizēts un ko varētu ņemt vērā, bija jāpastāv tikai Direktīvas īstenošanas brīdī un nevis tās spēkā stāšanās vai pieņemšanas brīdī.
- 73 Tāpat nešķiet, ka Kopienu likumdevējs nav veltījis pietiekamu uzmanību bērnu interesēm. Direktīvas 4. panta 1. punkta saturs liecina par to, ka, pieņemot šo noteikumu, bērna interesēm bija vislielākā nozīme, un nešķiet, ka noteikuma pēdējā daļā tās nav pietiekami ņemtas vērā vai ka dalībvalstis, kas izvēlējās ņemt vērā nosacījumu par integrāciju, šīs intereses var neņemt vērā. Tieši pretēji — kā tas tika atgādināts šī sprieduma 63. punktā — ar Direktīvas 5. panta 5. punktu dalībvalstīm tiek uzlikts pienākums pienācīgi ņemt vērā nepilngadīgo bērnu intereses.
- 74 Šajā kontekstā 12 gadu izvēle nešķiet tāds nosacījums, kas neatbilstu nediskriminācijas vecuma dēļ principam, jo šis nosacījums atbilst nepilngadīga bērna dzīves posmam, kad tas jau salīdzinoši ilgu laiku ir dzīvojis trešā valstī bez saviem ģimenes locekļiem, tādējādi integrācija citā vidē tam var radīt papildu grūtības.
- 75 Tāpat to, ka attieksme pret laulāto un bērnu, kas vecāks par 12 gadiem, nav vienāda, nevar uzskatīt par nepamatotu nepilngadīgā bērna diskrimināciju. Jau pašas laulības mērķis ir izveidot ilgstošu laulāto kopdzīvi, bet bērns, kas vecāks par 12 gadiem, ne

vienmēr uz ilgu laiku paliks kopā ar saviem vecākiem. Tādēļ Kopienų likumdevējs pamatoti varēja ņemt vērā šīs atšķirīgās situācijas un pieņēma dažādas normas attiecībā uz tām, nenonākot pretrunā sev.

- 76 No visiem šiem elementiem izriet, ka Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējo daļu pašu par sevi nevar uzskatīt ne par esošu pretrunā pamattiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, pienākumam ņemt vērā bērna intereses vai nediskriminācijas principam vecuma dēļ, ne arī par tādu, kas tieši vai netieši dalībvalstīm šādi ļautu rīkoties.

Par Direktīvas 4. panta 6. punktu

- 77 Līdzīga pamatojuma dēļ, kāds tika izvirzīts Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējās daļas analizē, Parlaments apgalvo, ka Direktīvas 4. panta 6. punkts, kas ļauj dalībvalstīm paredzēt, ka pieteikumi par nepilngadīgo bērnu atkalapvienošanu ar ģimeni ir jāiesniedz, pirms bērni sasniedz 15 gadu vecumu, arī pārkāpj tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību un diskriminācijas aizliegumu vecuma dēļ. Turklāt dalībvalstis var brīvi pieņemt jaunus atkāpes saturošus ierobežojošus noteikumus līdz pat Direktīvas īstenošanas brīdim. Visbeidzot, dalībvalstu, kas piemēro šo atkāpi, pienākums izskatīt nepilngadīgu bērnu līdz 15 gadu vecumam iesniegtos ieceļošanas un uzturēšanās pieteikumus, ko tie iesniedz nedefinētu "citu iemeslu dēļ", kas nav ģimenes atkalapvienošana, dotu plašu rīcības brīvību valsts iestādēm un radītu tiesisku neskaidrību.
- 78 Tieši tāpat kā attiecībā uz Direktīvas 4. panta 1. punkta pēdējo daļu Parlaments norāda, ka integrācijas mērķi var īstenot ar mazāk radikāliem līdzekļiem nekā diskriminācija vecuma dēļ, kas nav objektīvi pamatota un tādēļ ir patvaļīga.

- 79 Padome apgalvo, ka Direktīvas 4. panta 6. punkts ir izmantojams valsts limenī, saderīgs ar pamattiesībām un, it īpaši, samērīgs ar izvirzīto mērķi. Mērķis ir mudināt ieceļojušās ģimenes nodrošināt savu nepilngadīgo bērnu ieceļošanu esot jaunākiem, lai atvieglotu to integrāciju. Runa ir par likumīgu mērķi, kas ir daļa no imigrācijas politikas un kas ietilpst ECTK 8. panta 2. punkta piemērošanas jomā.
- 80 Plašo formulējumu “citi iemesli” nebūtu jākritizē kā tiesiskās neskaidrības cēloni, jo tas ir paredzēts, lai dotu priekšroku pozitīviem lēmumiem vairākumā gadījumu, izskatot attiecīgos pieteikumus.
- 81 15 gadu vecums tika izvēlēts, pirmkārt, lai ietvertu iespējami lielāku skaitu gadījumu un, otrkārt, lai neliegtu nepilngadīgai personai apmeklēt skolu uzņēmējā dalībvalstī. Tādējādi nav patvaļīgas diskriminācijas. Padome apgalvo, ka šādu izvēli tā kā likumdevēja var veikt saskaņā ar savu diskrecionāro varu.
- 82 Komisija uzskata, ka Direktīvas 4. panta 6. punkts nav ECTK 8. panta pārkāpums, jo tiesības, kas attiecīgajām personām varētu rasties no minētās konvencijas, tiek pilnībā saglabātas. Šis noteikums liek dalībvalstīm izskatīt pieteikuma par attiecīgā bērna uzņemšanu tās teritorijā iespējamo juridisko pamatojumu un tas jāuzņem, ja juridiskie nosacījumi ir izpildīti. Tam ir jāietver tiesības, kas ir tieši pamatotas ar ECTK 8. pantu, un tādējādi jāatļauj katrā konkrētajā gadījumā izskatīt pieteikumus par uzņemšanu, ko iesniedz 15 gadus veci un vecāki bērni.

- 83 Attiecībā uz noteikto 15 gadu vecuma ierobežojumu — tas nav nesaprātīgs un ir izskaidrojams ar pastāvošu saistību starp Direktīvas 4. panta 6. punktu un nogaidīšanas laiku trīs gadu garumā, kas minēts šīs pašas Direktīvas 8. pantā. Faktiski runa ir par to, lai uzturēšanās atļauja netiktu izsniegta personām, kuras šajā laikā sasniegušas pilngadību.

Tiesas vērtējums

- 84 Ir jāatgādina, ka šīs prasības ietvaros Tiesas kontrole attiecas uz jautājumu, vai apstrīdētais noteikums kā tāds ievēro pamattiesības un, precīzāk, tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību, pienākumu ņemt vērā bērnu intereses un nediskriminācijas principu vecuma dēļ. It īpaši ir jāpārbauda, vai Direktīvas 4. panta 6. punkts tieši vai netieši atļauj dalībvalstīm neievērot šos pamatprincipus, tām atļaujot — atkāpjoties no citiem Direktīvas 4. punkta noteikumiem — izvirzīt prasību, kas saistīta ar nepilngadīgā bērna vecumu, kura iecelšana un uzturēšanās valsts teritorijā tiek lūgta ģimenes atkalapvienošanās ietvaros.
- 85 Nešķiet, ka apstrīdētais noteikums pārkāptu tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību, kas ir noteiktas ECTK 8. pantā un ko interpretēja Eiropas Cilvēktiesību tiesa. Direktīvas 4. panta 6. punkts dod dalībvalstīm iespēju piemērot Direktīvā paredzētos ģimenes atkalapvienošanās nosacījumus tikai pieteikumiem, kas iesniegti, pirms bērni ir sasnieguši 15 gadu vecumu. Šis noteikums tomēr nav interpretējams tādējādi, ka ar to dalībvalstīm tiek aizliegts ņemt vērā bērnu, kas ir vecāks par 15 gadiem, pieteikumu vai ļautu tos neņemt vērā.

- 86 Šajā sakarā nav lielas nozīmes tam, ka apstrīdēto noteikumu pēdējais teikums paredzēja, ka dalībvalstis, kas nolemj izmantot atkāpi, atļauj ieceļot un uzturēties valstī bērniem, par kuriem ir iesniegts pieteikums pēc 15 gadu vecuma sasniegšanas “citu iemeslu dēļ, kas nav ģimenes atkalapvienošanās”. Jēdziens “ģimenes atkalapvienošanās” Direktīvas kontekstā ir jāinterpretē kā tāds, kas attiecas uz ģimenes atkalapvienošanos šīs Direktīvas noteiktajos gadījumos. To nevar interpretēt kā tādu, ar ko dalībvalstij, kas ir izmantojusi atkāpi, tiek aizliegts atļaut bērna ieceļošanu un uzturēšanos valstī, lai tam ļautu pievienoties saviem vecākiem.
- 87 Turklāt Direktīvas 4. panta 6. punkts ir jāskata, ņemot vērā principus, kas ir minēti šīs pašas Direktīvas 5. panta 5. punktā, kuri liek dalībvalstīm pienācīgi ņemt vērā nepilngadīgo bērnu intereses, un šīs Direktīvas 17. pantā, kurā tām liek ņemt vērā visus apstākļus, tostarp personas ģimenes saites.
- 88 No tā izriet, ka, kaut arī Direktīvas 4. panta 6. punkta rezultātā dalībvalstīm ir atļauts nepiemērot nepilngadīgo bērnu, kas vecāki par 15 gadiem, iesniegtajiem pieteikumiem Direktīvas 4. panta 1. punkta vispārējos noteikumus, tomēr dalībvalstij pieteikums ir jāizskata bērna interesēs un rūpējoties par labvēlīgu situāciju ģimenes dzīvei.
- 89 Šī sprieduma 74. punktā izklāstītā iemesla dēļ *a fortiori* nešķiet, ka 15 gadu vecuma izvēle ir nosacījums, kas ir pretējs nediskriminācijas vecuma dēļ principam. Tāpat šī sprieduma 72. punktā izklāstītā iemesla dēļ nešķiet, ka *standstill* atruna veidā, kā tā ir formulēta, ir pretrunā jebkādai augstākai tiesību normai.

- 90 No visiem šiem elementiem kopumā izriet, ka Direktīvas 4. panta 6. punktu nevar uzskatīt par esošu pretrunā pamattiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, pienākumam ņemt vērā bērna intereses vai nediskriminācijas vecuma dēļ principam ne pašu par sevi, ne arī tādēļ, ka tas tieši vai netieši atļauj dalībvalstīm šādi rīkoties.

Par Direktīvas 8. pantu

- 91 Parlaments uzsver, ka tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos būtiski ierobežo Direktīvas 8. pantā paredzētie divu un trīs gadu laikposmi. Šis pants, kurā nav noteikts, ka katrs pieteikums jāizskata atsevišķi, atļauj dalībvalstīm saglabāt pasākumus, kas ir nesamērīgi, veidojot līdzsvaru, kuram būtu jāpastāv starp konkrētajām interesēm.
- 92 Turklāt Parlaments apgalvo, ka Direktīvas 8. panta otrajā daļā atļautā atkāpe var būt pamats atšķirīgai attieksmei līdzīgos gadījumos, atkarībā no tā, vai attiecīgajā dalībvalstī ir vai nav pieņemti tiesību akti, kuros ņem vērā tās uzņemšanas iespējas. Visbeidzot, nosacījums, kas balstās uz dalībvalsts uzņemšanas iespējām, ir līdzvērtīgs kvotu režīmam, kas nav saderīgs ar ECTK 8. panta prasībām. Šajā sakarā šī iestāde norāda uz to, ka *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucionālā tiesa, Austrija) Austrijas Republikas piemēroto ierobežojošo ikgada kvotu sistēmu ir atzinusi par nesaderīgu ar Austrijas Konstitūciju (2003. gada 8. oktobra spriedums lietā G 119, 120/03-13).
- 93 Padome uzsver, ka Direktīvas 8. pants pats par sevi nenosaka nogaidīšanas laiku un ka nogaidīšanas laiks nav līdzvērtīgs ģimenes atkalapvienošanās atteikumam. Tā turklāt norāda, ka nogaidīšanas laiks ir klasisks imigrācijas politikas elements, kas pastāv lielākajā daļā dalībvalstu, un kompetentās tiesas to nav atzinušas par nelikumīgu. Šī nogaidīšanas laika pamatā ir likumīgs imigrācijas politikas mērķis,

proti, ģimenes locekļu efektīva integrācija uzņemošajā sabiedrībā, nodrošinot to, ka ģimenes atkalapvienšanās notiek tikai pēc tam, kad aizbildnis uzņemošā valstī ir jau izveidojis stabilu ekonomisku un ģimenisku pamatu, lai tur varētu iekārtot uz dzīvi ģimeni.

- 94 Padome norāda, ka atšķirīga attieksme dalībvalstīs ir tikai progresīva tiesību aktu saskaņošanas procesa rezultāts, un uzsver, ka, pretēji Parlamenta apgalvotajam, Direktīvas 8. pants veic dalībvalstu tiesību aktu būtisku saskaņošanu, ņemot vērā tajā ietvertās *standstill* atrunas stingro raksturu.
- 95 Tā apstrīd, ka atsauce Direktīvas 8. panta otrajā daļā uz dalībvalsts uzņemšanas iespējām ir līdzvērtīga kvotu režīmam. Šis nosacījums tikai palīdz identificēt tās dalībvalstis, kuras var pagarināt nogaidīšanas laiku līdz trim gadiem. Turklāt Parlamenta apsvērumi attiecībā uz veidu, kādā šis noteikums tiek piemērots dalībvalstīs, ir spekulatīvi.
- 96 Komisija uzskata, ka ar Direktīvas 8. pantu ieviestais nogaidīšanas laiks ir administratīvā procesa norma, kas neizslēdz tiesības uz ģimenes atkalapvienšanos. Šādai normai ir samērīgs likumīgs mērķis. Komisija šajā sakarā uzsver, ka laika posma, kurā aizbildnis ir dzīvojis uzņemošā valstī, ilgums ir svarīgs apstāklis, kas tiek ņemts vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā, izvērtējot gan intereses, gan arī valsts uzņemšanas iespējas. Jebkurā gadījumā valsts tiesību aktos — to ir atzinusi arī *Verfassungsgerichtshof* — vajadzētu paredzēt iespēju iesniegt ģimenes atkalapvienšanās pieteikumu, kas ir pamatots tieši ar ECTK 8. pantu, pirms ir beidzies nogaidīšanas laiks.

Tiesas vērtējums

- 97 Tādā pašā veidā kā citi šīs prasības ietvaros apstrīdētie noteikumi Direktīvas 8. pants dalībvalstij atļauj atkāpties no šajā Direktīvā paredzētajām ģimenes atkalapvienošanās normām. Minētā 8. panta pirmā daļa ļauj dalībvalstīm pieprasīt, lai aizbildnim būtu likumīga dzīvesvieta divu vai vairāku gadu garumā, pirms viņa ģimene var tam pievienoties. Šī panta otrā daļa dalībvalstīm, kuru tiesību aktos ir ņemtas vērā to uzņemšanas iespējas, atļauj paredzēt nogaidīšanas laiku līdz trīs gadiem no ģimenes atkalapvienošanās pieteikuma iesniegšanas līdz uzturēšanās atļaujas izsniegšanai aizbildņa ģimenes locekļiem.
- 98 Tādējādi šis noteikums neierobežo ģimenes atkalapvienošanu, bet dalībvalstīm saglabā ierobežotu diskrecionāro varu, tām ļaujot nodrošināt to, ka ģimenes atkalapvienošanās notiek labvēlīgos apstākļos pēc tam, kad aizbildnis uzņemošā valstī ir dzīvojis pietiekoši ilgu laiku, lai varētu pieņemt, ka tas ir stabili iekārtojies uz dzīvi un sasniedzis noteiktu integrācijas līmeni. Tādēļ tas, ka dalībvalsts ņem vērā šos elementus un tai ir tiesības atlikt ģimenes atkalapvienošanu uz diviem gadiem, vai, atkarībā no konkrētā gadījuma, uz trim gadiem, nav pretrunā tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību, ko it īpaši nosaka ECTK 8. pants tādā veidā, kā to interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa.
- 99 Tomēr ir jāatgādina, ka — kā izriet no Direktīvas 17. panta — dzīvesvietas pastāvēšanas ilgums dalībvalstī ir tikai viens no elementiem, kas tai jāņem vērā pieteikuma izskatīšanas laikā, un ka nogaidīšanas laika ilgumu nevar noteikt, ņemot vērā visus atbilstošos elementus konkrētajā gadījumā.
- 100 Tas pats attiecas uz nosacījumu par dalībvalsts uzņemšanas iespējām, kas var būt viens no vērā ņemamajiem elementiem pieteikuma izskatīšanas laikā, bet ko nevar

interpretēt kā tādu, kas atļauj noteikt kvotu sistēmu vai trīs gadu nogaidīšanas laiku, ko paredz, neņemot vērā īpašos konkrētā gadījuma apstākļus. Faktiski visu Direktīvas 17. pantā paredzēto elementu analīze neļauj ņemt vērā tikai vienu elementu un pieteikuma iesniegšanas brīdī liek veikt faktisku uzņemšanas iespēju analīzi.

101 Turklāt šīs analīzes laikā dalībvalstīm — kā tas ir atgādināts šī sprieduma 63. punktā — ir pienācīgi jāņem vērā nepilngadīgā bērna intereses.

102 Vienlaicīga atšķirīgu situāciju pastāvēšana, kad dalībvalstis izvēlas izmantot vai neizmantot iespēju noteikt divu vai trīs gadu ilgu nogaidīšanas laiku, ja to tiesību aktos, kas ir spēkā Direktīvas pieņemšanas brīdī, ņemtu vērā dalībvalstu uzņemšanas iespējas, ir tikai veids, kā izsaka grūtības veikt tiesību aktu saskaņošanu jomā, kas līdz tam bija tikai pašu dalībvalstu kompetencē. Kā to atzīst arī pats Parlaments, Direktīva kopumā ir būtiska, lai saskaņotā veidā īstenotu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos. Šajā lietā nešķiet, ka Kopienų likumdevējs būtu pārkāpis pamattiesībās noteiktās robežas, ļaujot dalībvalstīm, kuras ir pieņēmušas vai vēlas pieņemt specifiskus tiesību aktus, grozīt konkrētus ģimenes atkalapvienošanās tiesību aspektus.

103 Līdz ar to Direktīvas 8. pantu pašu par sevi nevar uzskatīt ne par esošu pretrunā pamattiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību vai pienākumam ņemt vērā bērna intereses, ne arī par tādu, kas tieši vai netieši atļauj dalībvalstīm šādi rīkoties.

- 104 Analizējot pēdējo elementu, jāatzīst, ka, tā kā Direktīva paredz dalībvalstu rīcības brīvību, tā ir pietiekami plaša, lai tās varētu piemērot Direktīvas normas atbilstoši prasībām, kas izriet no pamattiesību aizsardzības (šajā sakarā skat. 1989. gada 13. jūlija spriedumu lietā 5/88 *Wachauf, Recueil*, 2609. lpp., 22. punkts).
- 105 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka izriet arī no pastāvīgās judikatūras, ka vispārīgo principu, ko atzīst Kopienas tiesību sistēma, tostarp pamattiesību, aizsardzības prasības ir saistošas arī dalībvalstīm, ja tās īsteno Kopienas tiesisko regulējumu, un ka tādēļ to pienākums ir, ciktāl tas ir iespējams, piemērot šo tiesisko regulējumu, ievērojot minētās prasības (skat. 1994. gada 24. marta spriedumu lietā C-2/92 *Bostock, Recueil*, I-955. lpp., 16. punkts; 2000. gada 18. maija spriedumu lietā C-107/97 *Rombi un Arkopharma, Recueil*, I-3367. lpp., 65. punkts; šajā nozīmē skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *ERT*, 43. punkts).
- 106 Direktīvas īstenošanu kontrolē valsts tiesas, jo — kā tas ir paredzēts Direktīvas 18. pantā — “dalībvalstis nodrošina, ka aizbildnis un/vai viņa/viņas ģimenes locekļi ir tiesīgi apstrīdēt lēmumu, ja ģimenes atkalapvienošanās pieteikums ir noraidīts vai uzturēšanās atļauja vai nu nav atjaunota, vai ir atsaukta, vai paredzēta izraidīšana”. Ja šīm tiesām rodas grūtības saistībā ar šīs Direktīvas interpretāciju vai spēkā esamību, tad tām ir jāvēršas Tiesā ar prejudiciālu jautājumu atbilstoši EKL 68. un 234. pantā paredzētajiem nosacījumiem.
- 107 Turklāt attiecībā uz dalībvalstīm, kurām ir saistoši šie instrumenti, ir jāatgādina, ka Direktīvas 3. panta 4. punktā ir paredzēts, ka tā neattiecas uz šādiem labvēlīgākiem noteikumiem: 1961. gada 18. oktobra Eiropas Sociālo hartu, 1987. gada 3. maijā grozīto Eiropas Sociālo hartu un 1977. gada 24. novembra Eiropas Konvenciju par viesstrādniekiem, kā arī uz divpusējiem un daudzpusējiem nolīgumiem starp Kopienas vai Kopienas un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un trešām valstīm, no otras puses.

- 108 Nemot vērā prasības pamatojuma trūkumu, nav jāpārbauda, vai apstrīdētie noteikumi ir nodalāmi no pārējā Direktīvas teksta.
- 109 Līdz ar to prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 110 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Padome ir prasījusi piespriet Parlamentam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Parlamentam spriedums ir nelabvēlīgs, tad jāpiespriež Parlamentam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar šī paša panta 4. punkta pirmo daļu Vācijas Federatīvā Republika un Komisija, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) prasību noraidīt;
- 2) Eiropas Parlaments atlīdzina tiesāšanās izdevumus;
- 3) Vācijas Federatīvā Republika un Eiropas Kopienu Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

[Paraksti]